

MIGRAZIOA ETA BABESA

MUGARIK GABEKO ESKUBIDEAK: **MUGARIK GABEKO ABESTIAK**

Nikolina naiz

Gure familiak ibilbide luzea egin eta muga asko pasatu behar izan zituen Kroaziatik Estatu Batuetara joateko. Ba al dakizue zer den muga bat? Zertako balio duen jakiteko lagunduko al didazue?

Galdetu zer esan nahi duen muga hitzak. Ikertu hitz hori sakon-sakon, nire iritziz, adiera asko ditu-eta.

Nire burua aurkezteko, Nikolina naizela esango dut. Erdi-kroaziarra eta erdi-kaliforniarra naiz. Orain urte asko, gure familiak Kroaziatik Estatu Batuetara emigratzea erabaki zuen.

Aitona Borisek gauza asko kontatzen ditu herrialde hartaz. Ni hemen jaio nintzen, San Diegon, eta egunen batean oporraldia Kroazian egitea espero dut. Aitona eta aita, Stanko, migratzaile etorri ziren, lehenik, Kalifornian lan aukera handia zegoelako tren-dorrean (biak dira

tren-mekanikoak eta lanbidea ederki ezagutzen dute). Aitak mekaniko lanpostua aurkitu zuen eta aitonak pizzeria batean, platerak garbitzen.

Amak zлата du izena; bera geroago etorri zen hona, amona etxean zaintzen geratu behar izan zuelako. Kroazian eskolako maistra zen baina San Diegon lanik topatu ez zuenez, etxearen eta etxekeoen zaintze lanetan dihardu.

* Argibide gehiago Gida didaktikoan dituzu.

Gaur, eskolan, maistrak mapamundi bat ateratu eta gure jaioterria eta bizi izan garen lekuak seinalatzeko agindu digu. Gure familien jaioterriak ere markatu ditugu. Harrigarria eta pozgarria izan da. Ikaskide batzuk herri askotan bizi izan dira, beste batzuk baserrian jaio eta orain kalean bizi dira. Beste batzuk, jaioterrian bertan bizi gara baina gure familiak urruti-urrutitik etorri dira. Amaieran, kolore guztietako markak agertu da mapa. Nola edo hala, alde guztietakoak gara denok.

Albiste bat eman behar dizuet: aurki senide bat ekarriko du amak, ez dakit neba edo ahizpatxoak izango den. Politak izan daiteke baina, nire gauzak ukitzen eta lardaskan hasten bada, baliteke hori asko ez gustatzea. Akaso gelan hesi bat jarriko diot, ez pasatzeko... Muga bat bezala, alegia.

Etxean, senideek lagunduta, bila itzazue pasabidea galarazten edo debekatzen duten ate, harresi, muga, tren-langa, horma, hesi eta antzekoen argazki eta irudiak. Munduan barrena ugariak dira gizakiak, herriak eta herrialdeak elkarrengandik bereizten dituzten harresi eta mugak.

Orain proposatuko dizuet horma-irudi handi bat osatzea, topatu dituzuen irudiekin. Antola itzazue horiek komunean dutenaren arabera:

- ✓ Muga ikusgarriak edo ikusezinak dira?
- ✓ Ba al dakigu nork taxutu zituen edota zertarako?
- ✓ Nolako emozio edo sententzioak eragin ditzakete eta nolako emozio eta sententzioak eragiten dizkizute zuei?

Zergatik mugitzen gara gizakiok munduan barrena?

Gaur, gelan, ikusi dugun bideoaren aztergaia izan da pertsona errefuxiatu edo *herrigabetuak*. Maistrak azaldu digu Estatu Batuek *migratzaileen* herria dela. Estatubatuar gehienak edo beren gurasoak *immigratzaileak* dira; nire familia, adibidez, Kroaziatik etorri zen. Lau mendetan zehar milioika immigratzaile etorri ziren, "mundu berrian" (horrela esaten zitzairen Estatu Batuei) beste bizimodu batean hasteko asmoz. Gure ikastetxean, neska-mutil

asko kanpotik etorritakoak dira: Mexiko, Filipinak, Txina, India, Italia... nonahitik.

Nahasketa moduko bat gara. Gutariko asko hemen jaioak gara, beste batzuk txikitik etorri ziren. Nahasketa horri maistrak **aniztasuna** esaten dio eta hori ona dela dio, batak bestearengatik asko ikasi dezakegula. Familiaren jaia ospatzen dugunean, kolore, erritmo eta usainen eztanda bihurtzen da gure patioa. Amatek strukli mordoa prestatzen du. Strukli horiek, gazta freskoz bildurik eta arrautza-kremaz estalitako pastelxo hostorezkoak dira, zoragarriak!

Zuen aitona-amonak orain bizi diren tokian jaio al ziren? Zuen gurasoak, berriz?

Etxean galde dezakezue senideren batek beste toki batera bizitzera joatea erabaki duen edo beste herri edo herrialderen batetik hona etortzea aukeratu duen. Seniderik ez bada ere, leku batean jaio eta beste batean bizi den norbait ezagutzen al duzue?

Zuen ezagutza sakontzeko, inkesta txiki bat egin dezakezue, erabaki hori zergatik hartu zuten galdetuta. Akaso ondoko galdera-sorta hau baliagarri izango zaizue elkarriketa egiteko. Osatu ezazue, nahi dituzuen galderekin.

> Non jaio zinen?

> Non jaio ziren zure gurasoak?

> Non jaio ziren zure aitona-amonak?

> Zure seniderik bizi izan al da inoiz beste nonbait?

> Beste nonbaiteko pertsonarik ezagutzen al duzu?
Nongoa da?

> Zergatik alde egin zuen bere herritik edo herrialdetik?

> Nola sentitu zen alde egitean?

> Nola alde egin zuen? Norekin egin zuen alde?

> Nola sentitu zen leku berrira iristean? Egokitzen kostatu al zitzaion?

> Ba al dakizu pertsona ospetsuren baten izena? Nongoa da? Zergatik duzu atsegin?

- ✓ Zer berri jakin duzue?
- ✓ Zuen senideren batek beste norabait joatea erabaki al du?
- ✓ Beste hiri, herri edo herrialdetik hona etorri den norbait ezagutzen al duzue?
- ✓ Zergatik erabaki zuten hiri, herri edo herrialdez aldatzea?
- ✓ Pertsona guztiei erraz gertatu zaie tokiz aldatzea? Zergatik?

Orain, bildu duzuen informazioa partekatu dezakezue, nahi baduzue.

Jorratu gelako kideen artean nolako bidaiak izan ziren, nolako sentimendu eta motiboek bultzatu zituzten zuen senideak etxetik alde egitera...

Bidaia

Nondik nora joan ziren, nola, norekin...

Motiboak

Zergatik erabaki zuten hiritik, herritik edo herrialdetik alde egitea?

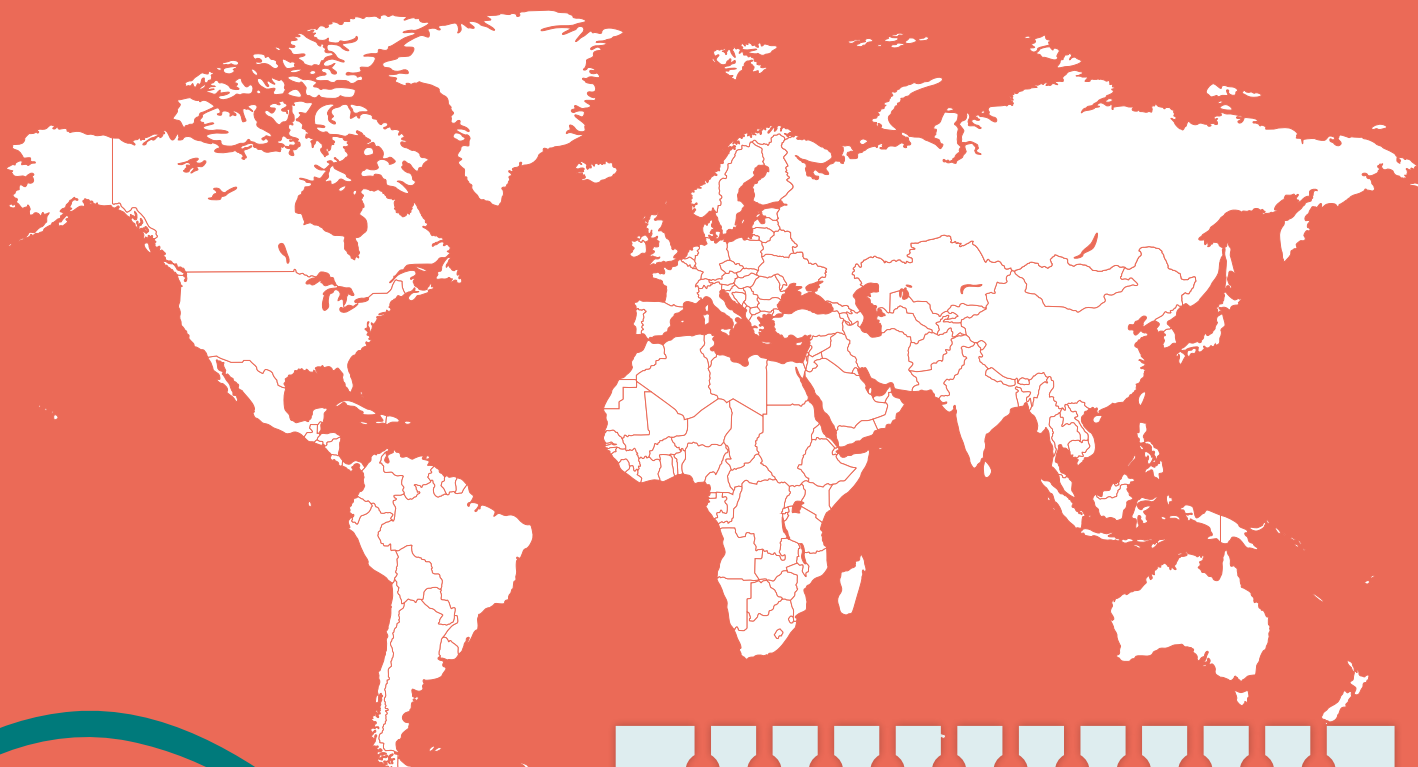
Sentimenduak

Abiatzean eta leku berrira iristean nola sentitu ziren, nolako oztupoak aurkitu zituzten, zer izan zuten lagungarri, etab.

Orain, nik eskolan egin nuen jarduera bera egitea proposatuko dizuet: adierazi mapa honetan (edo zuen ingurua agertzen duen batean) non jaio zineten eta seinala ezazue koloretako puntuez:

- ✓ Zuen familia zein herritatik datorren, oraingo bizilekuez bestelako herritik etorri bada.
- ✓ Zuek edo zuen familiak bizi izan zareten lekuak, oraingo bizitokiak ez badira.

- ✓ Ikaskide guztien artean osatu duzuen mapari begira, zein ondoriotara iritsi zarete?
- ✓ Pertsona guztiak leku batean jaio eta bizi gara beti?
- ✓ Jatorrien aniztasunak nolako ekarpenak egiten ditu, zuen iritziz?

Kroazian gerra orain dela 25 urte lehertu zen, familia tristezia handiz gogoratzen da horretaz. Aitak eta aitonak, zorionez, gerra hasi aurretik egin zuten ihes. Ama, aldi, amonarekin geratu zen herrian eta gerraren izugarrikeriak nozitu zituzten. Amonak, edadetuta, ezin izan zuen pairatu: gaixotu eta berehala hil zen. Ama, orduan, milaka pertsonarekin batera, **iheslarien esparru** batera eraman zuten. Etxea ez ezik, etxeko guztia ere galdutzat eman zuen. Azkenean, aitarekin elkartzeko txartela lortu zuen. Garai hartaz gogoratzean, gerra, intolerantzia eta mugen buruhausteak aipatzen ditu beti amak. Zure herrialdetik ihes egitea ez da erabaki erraza, bertan geldituta bizia arriskuan duzula jakinda ere.

Jende askok etxea utzi behar izan du, bortizkeriari edo gerrari ihes eginez. Beste batzuek, bizimodua larri galarazten dien gose edo pobreziatik egiten dute alde. Gure familiarekin eta beste ezagun batzuekin ikusi dugun modura, beste herri edo herrialde batean bizitzera joateko arrazoiak asko dira.

Beste arrazoi batzuk bilatuko ditugu, pertsona errefuxiatu, herrigabetu edo migratzailea zer den ikasteko. Bideo honek lagunduko digu horretan.

**PERTSONA ERREFUXIATU,
HERRIGABETU EDO
MIGRATZAILEA?**

youtu.be/68J28Qd0hFQ

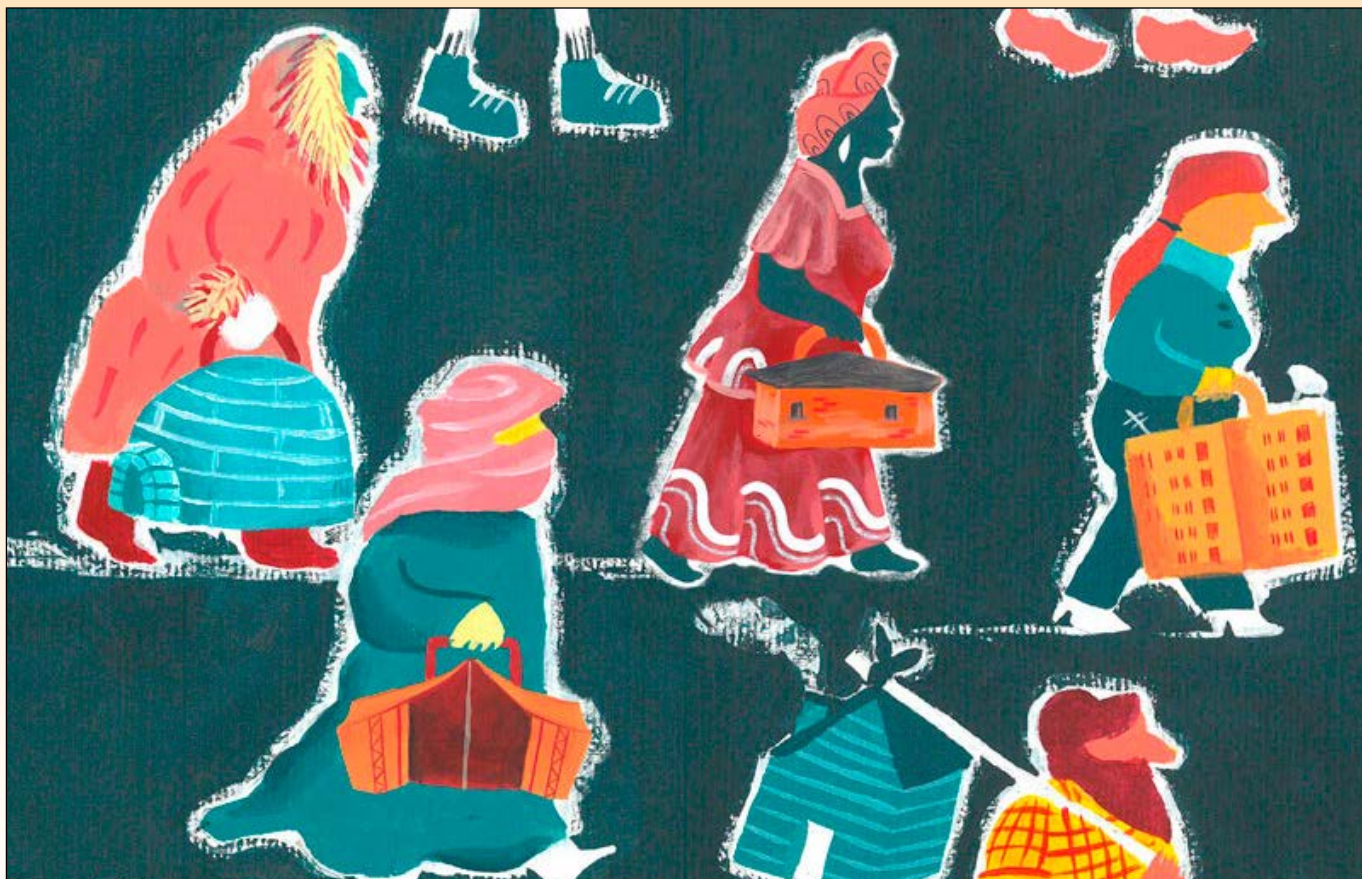

Jorratu ezazue talde txikietan:

- ✓ Bideoaren arabera, pertsonak lekuz aldatzearen kausak zeintzuk dira? Jarduera honetan familiek esaten dutenarekin bat al datoz?
- ✓ Zein alde dago pertsona errefuxiatu, migratzaile eta herrigabetuaren artean?
- ✓ Pertsona errefuxiatu guztiak migratzaileak al dira?

Pertsona guztiok ditugu eskubideak

Gaur, eskolan, *Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala* irakurri dugu. Ba al dakizue munduko pertsona guztiek eskubideak dituztela eta Legeak gobernuei eta pertsonari errespetatzera behartzen dizkiela, gerta ala gerta, noiznahi eta nonahi? Adierazpen horretan irakurtzen dugu bizitzeko, aske izateko eta seguru ibiltzeko eskubidea edonori zor zaidala; edonori zor zaidala zeinahi herrialdeetatik -are, nork bere herrialdeetatik ateratzeko eta bertara itzultzeko eskubidea; osasuna, ongizatea, elikadura, jantzia, etxebizitza eta osasun-artapena edonoren eskubideak direla.

Halaz ere, ikusi dugunez, mundu zabalean milioika gizakik utzi behar izan du etxea, herria eta herrialdea, bizia arriskuan jarrita, galzori askori eta bizi-baldintza bidegabeei ihes egiteko. Behar-beharrezkoa da konponbideak bilatzea, eskubideak gizaki guztiok ditugulako eta bakean eta duintasunez bizitzea merezi dugulako, ezta? Aurrera egingo al dugu ikerlantzxo honekin?

Badakizue, ezta? Etxetik, bizimodu duin baten bila, alde egiten duten pertsonen erdiak baino gehiago emakumeak eta haurrak dira. Neskato eta mutikoentzat, askotan bakarrik bidaiatzen dutenez, bidea latz-latza da. Helmuga seguru batera iritsi aurretik, eragozpen ugari gainditu behar izaten dituzte maiz.

Gai honetan sakontzeko, era askotako arrazoiengatik, etxea utzi behar izan duten neskatxa eta emakume batzuk ezagutuko ditugu. Hiruzpalau lagunek taldeak osatuko ditugu eta talde bakoitzak testigantza desberdin baten bidea ikusi ahal izango du. Ondoren, historiari dagokion fitxa osatu eta ikusi duzuen partekatu beharko duzue; horri esker, gelako ikaskide guztiek ezagutuko dituzte Malak, Lidia, Saja, Asia eta Princesa.

1

**MALAK: ITSASALDI
ARRISKUTSUA (UNICEF)**

youtu.be/Nkjg1n4_lBo

Izena

Jaioterria Adina

zer gertatu zaio? zergatik?

Non du familia?

Non da bera gaur egun?

Non egongo da hemendik urte batzuetara, zuen ustez?

zer egingo zenukete, haren tokian?

2

LIDIA MENENGA: UHOLDEAK
MOZAMBIKEN (OXFAM)

youtu.be/sUS5W5k7RFg

Izena

Jaioterria Adina

zer gertatu zaio? zergatik?

Non du familia?

Non da bera gaur egun?

Non egongo da hemendik urte batzuetara, zuen ustez?

zer egingo zenukete, haren tokian?

3

**SAJA, 12 URTE, HERRIGABETUA
SIRIAN, IKASTERIK NAHI EZ
OTE DUEN INORK GALDETZEN
DIO BERE BURUARI (UNICEF)**

youtu.be/fZA-OP1WDwc

Izena

Jaioterria Adina

zer gertatu zaio? zergatik?

.....

Non du familia?

.....

Non da bera gaur egun?

Non egongo da hemendik urte batzuetara, zuen ustez?

.....

zer egingo zenukete, haren tokian?

.....

4

**LEKU SEGURUAREN BILA:
LIBANON ERREFUXIATURIK
BIZI DEN ASIAREN HISTORIA
(OXFAM)**

youtu.be/HcNv-LJ1hJY

Izena

Jaioterria Adina

zer gertatu zaio? zergatik?

Non du familia?

Non da bera gaur egun?

Non egongo da hemendik urte batzuetara, zuen ustez?

zer egingo zenukete, haren tokian?

5

**PRINCESA, 11 HILABETE,
PATERA BATEAN BAKARRIK
IRITSI DA TARIFARA**

youtu.be/CsRIDPypatI

Izena

Jaioterria Adina

zer gertatu zaio? zergatik?

.....

Non du familia?

.....

Non da bera gaur egun?

Non egongo da hemendik urte batzuetara, zuen ustez?

.....

zer egingo zenukete, haren tokian?

.....

Gaur, etxera iritsi naizenean, denak urduri eta zoriontsu zeuden, osaba Pavelek gurekin bizitzera etortzea lortu duela. Orain dela urte asko, Kroaziako gerra garaian, babes bila Tijuana (Mexiko) joan zen eta gaur bertan Estatu Batuetako muga gainditu du, gurekin elkartzeko. Muga hori oso-oso arriskutsua da, pasatzeko beharrezkoak diren dokumentuak izan ezean. Osaba onik iristea erdietsi du baina milaka eta milaka pertsona hiltzen dira urtero bidean edo, bestela, mugako polizia atxilo hartu eta Mexikora itzultzen ditu.

Telebistako albistegia ikusi dut eta, dirudienez, munduan barrera askatasunez ibiltzeko eskubidea ez duten pertsonak asko dira. Zergatik ez dute eskubide hori? Galdera asko egin behar ditut. Erantzunak bilatzen lagunduko al didazue?

BABES ESKUBIDEA (OXFAM INTERMÓN)

youtu.be/e2C_LfGjXRQ

Osaba Pavelek esan zidanez, Mexikon laguntza eskatua zuen. Bideo honek irakatsiko digu zer esan nahi duen babes politikoa eskatzea. Ondoren, talde txikiak osaturik, eman erantzuna ondorengo galderei eta partekatu zuen ondorioak gelako ikaskideekin:

- ✓ Zer da babes eskubidea?
- ✓ Zergatik aipatzen dira “bide seguru eta legezkoak”? Zer esan nahi du horrek?
- ✓ Zergatik esaten da bideoan gizakien eskubideak urratzen ari direla?

Nekez imajina dezakegu, etxea utzi eta beste herrialde batera babes bila joan behar duen gizaki batek zer sentitzen duen, ezta? Horregatik, gaur, gai honetaz ari ginela osaba Pavel eta biok, joko bat proposatu dit berak. Begiak itxi eta pasadizo labur bat imajinatzekeo eskatu dit. Bat-batean, senide maitiak eta daukan guzti-guztia utzi, eta etxetik alde egin behar duen gizaki baten larruan sartu behar nintzela esan zidan osabak. Halaxe jokatzeara egokitu zitzaion osabari. Saiatu zuek ere horretan, begiak itxita.

"Etxean zaude, ohean lo, lasai ederrean. Bat-batean, sekulako burrunba entzun eta gela argitu da, eguerdia balitz bezala. Aita zure bila etorri eta, kezka, etxetik berehala irten behar duzula adierazi dizu: herria bombardatzen ari dira. Premia-premiazkoa bakarrik jaso dezakezu, eskolako motxilan sar daitekeena bakarrik. Zein bost gauza aukeratuko zenituzke?"

Talde txikiak osatuta, iruzkin ezazue zein gauza eramango zenituzketen.

- ✓ Konforme al zaudete?
Zergatik aukeratu dituzue horiek?
- ✓ Horrelako zerbait gertatuko balitzaizue, nolako sentimenduak izango zenituzkete, zuen iritziz?
Etxea behin betirako utzi behar duten pertsonak nola sentitzen dira, zuen ustez?

Etxea utzi behar duten gizakien sentimenduen inguruko ondorioak:

Ikusi dugunez, etxea, herria eta herrialdea uzteko arrazoiak hamaika dira eta pertsona batzuek beste batzuek baino errazagoa dute panorama.

Orain, taldeak osatuta, irakur itzazue pertsonaia horien azalpenak. Aztertu, denen artean, pertsonaia bakoitzak askatasunez bidaia dezakeen edo ez; arrazoi horiengatik munduan ibili behar duten pertsonen jartzen diegun izenaz gogoeta egingo dugu. Ez da erraza, baliteke erantzun bat baino gehiago izatea:

	Askatasunez ibil daiteke munduan barrena?	Nola deitzen diogu arrazoi horiengatik munduan zehar dabilen pertsonari (errefuxiatu, migratzaile, herrigabetua...)?
Lupita Guatemalakoa da eta eskualde indigena bateko herriska txikian bizi da, basoan. Ez du lana topatzen eta etxeko baratzarekin bizitzeko aski ez duenez, bi seme-alabak hartuta, Estatu Batuetara joatea erabaki du. Hegazkin-txartela hartzeko adina dirurik ez du, ezta herrialdean sartzeko baimenik ere.		
Pierre 20 urteko mutil kanadarra da eta Frantziara joan nahi du, ikasketak egitera. Frantzian bi urte ikasle moduan geratzeko paperak eman dizkiote eta orain hegazkin-txartela hartuko du, hara joateko.		
João brasildarra da, futbolzale amorratua. Horretan bikaina denez, Italiako talde batek fitxatu du.		

<p>Juan espainiarra da. Herrian ez du lanik topatu eta, ondorioz, Alemaniara joatea erabaki du, edozein lanetan aritzeko.</p>		
<p>Ledvo siriarra da. Senideak hartuta, herrialdetik ihes egin du, Siria gerran dagoelako. Austriara iritsi nahi dute baina, oraingoz, familiarekin Italiako errefuxiatu-esparru batean dira, babes politikoa lortu zain.</p>		
<p>Rosario kolonbiarra landa eremuan bizi da. Etxea utzi eta hirira joan behar izan du, eskualdean pairatzen zuen biolentziari ihes egiteko.</p>		

Bilatu prentsan hurrengo kontzeptuen inguruko albisteak:

Pertsona errefuxiatua

Pertsona immigratzailea

Pertsona-trafikoa

Pertsona immigratzaile irregular edo paperik gabea

Pertsona babes-eskatzailea

Mugarik gabeko eskubideak

Orain arte ikusi dugun modura, nazionalitatea, sexua, erlijioa eta antzekoak gorabehera, gizaki guzti-guztiok ditugun eskubideak Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalak jasotzen ditu.

Halaz ere, eskubide batzuk beti-beti errespetatzen ez direla ikusi dugu eta, horregatik, pertsona askok etxea utzi behar dute, batzuetan, bizia bera ere arriskuan ipinita. Aske, duintasunez eta beldurrik gabe bizitzeko leku bat lortzeko borroka hori eragozpen eta arrisku askok baldintzatzen dute, maiz.

Orain, abesti bat sortzea proposatuko dizuet. Zer lortu nahi dugu horren bidez? Beren herrialdeetan bizitza duina lortzeko eta pertsona guztiak askatasunez mugitzeko, emakume eta gizon askok aurrera daramaten borroka ezagutzera ematea. Eskubideei mugarik ez!

Kanta hau konposatzeko, gustatzen zaizkizuen abestietako bat aukeratu beharko duzue eta, ondoren, hainbat ahapaldi idatzi. Taldeetan banatzen bazarete, talde bakoitzak hiru ahapaldi sortuko ditu eta gela denen artean, ahapaldi guztiak dituen kantutegi bat osatuko dugu.

1. ahapaldia:

Etxea, familia eta herria abandonatzean, pertsonek izaten dituzten sentimenduak.

2. ahapaldia:

Zergatik aldatzen gara lekuz gizakiok?

3. ahapaldia:

Askatasunez lekualdatzeko eskubidea.

Egun hauetan ikasi duguna sekula ez ahazteko, gelako ikaskide guztien artean ondoko esaldiak osatu beharko dituzue. Ondoren, horman eskegi ditzakezue, egunero oroitzeko:

JARDUERA

Egun hauetan ikasi duguna sekula ez ahazteko, gelako ikaskide guztien artean ondoko esaldiak osatu beharko dituzue. Ondoren, horman eskegi ditzakezue, egunero oroitzeko:

gelako neska-mutikoek

aurkitu dugu.

gelako neska-mutikoi

gustatzen zaigu.

gelako neska-mutikoek

ez dugu nahi.

gelako neska-mutikoek

Konpromisoa hartu dugu.

Mugarik gabeko abestiak

Kaixo berriro, lagunok!

Seguru nago eskegi dituzuen kantak polit-politak direla, izugarri gustatuko zaizkit!

Eskolan familien festa antolatu dugu. Zuen abestiak den-denok -baita ama, aita, aitona, amona eta gainerakoek- kantatu ditugu. Horrela, askatasunez mugitzeko eta bizitza duin eta bakezkoaz gozatzeko eskubidea den-denoi zor zaigula jakin ahal izan dugu.

Era berean, herrialdea eta, batez ere, familia uztea gauza erraza ez dela ikasi dugu. Mingarria da, latza, eta adore handia behar da

horrela jokatzeko. Erabaki hori hartzen duen gizakiak errespetatua, babestua eta lagundua izan behar du. Eta, hoberena: orain badakigu, jatorriak jatorri, gauden lekuan gaudela, mundu hobe, anitzagoa, zoriontsu eta baketsua eraiki ahal izango dugula denon artean.

Ah, ia ahaztuta! Ahizpatxoak jaio da, azkenik. Nini zimurtsua da eta, oraingoz, lo, jan eta negar baizik ez du egiten. Hazitakoan, hitz ematen dizuet, borrokan arituko naizela arreba trabarik izan ez dezan inon... ezta nire gelan ere.

Ikasitakoak eta jorratutakoak aintzat harturik, zoragarria litzateke ikasi edo egin duzuen orain ezagutzera ematea. Pertsona asko izan behar dugu, askoz gehiago, giza eskubideek mugarik izan ez dezaten. Nori esan diezaiokezue hori? Nola lortuko duzue hori?

Ikusi dugunez, pertsonak eta herriak banantzen dituzten hormak asko dira. Elkarrengandik bereizten gaituzten eta bakean bizitzea galarazten diguten ideiak ugari dira, era berean. Orain proposatuko dizuet “bidegabekerien horma” egitea. Horma horren bitartez, gustatzen ez zaigun eta gure gizartean izaterik nahi ez dugun guztia salatuko dugu.

Horretarako, kutxa edo tetrabrik huts garbiak erabiliko ditugu. Horietako bakoitza adreilu bat izango da. Tetrabrik edo kutxaren azal baten neurriko hiru paper zuri ebakiko ditugu. Orain, pentsa itzazue beste pertsonengandik banantzen edo bereizten gaituzten hiru gauza edo ideia. Idatzi edo margotu ezazue paperean. Argazkiak ere egokiak dira, ondoren, ebaki ditugun paperetan itsatsiko ditugulako.

Galdetu senideei eta gelako ikaskideei ere. Haiek lagunduko zaituzte buruari bueltak ematen eta horma eraikitzen. Anima itzazue ikastetxeko beste geletakoak ere, parte har dezaten!

Ondorengo egun batean ekitaldia antola dezakezue: bertan, atzeman duzuen erakutsi, zuen abestia kantatu eta, beste geletako kideekin batera, harresia behera bota ahal izango duzue. Ekitaldian parte har dezaten inbitazioa senideei egingo diezue... Kontua da mugarik gabeko eskubideak nahi ditugula ikusi eta entzutea!

*Hurrengora arte,
lagunak, ez adiorik!*

Glosarioa¹

Aberriatzea:

Errefuxiatuak edo gerrako gatibuak bere jatorriko herrialdea baldintza jakin batzuetan itzultzeko duen eskubide indibiduala nazioarteko hainbat dokumentutan dago aurreikusia (Genevako 1949ko Konbentzioak eta 1977ko Protokoloak, Lurreko Gerra arautzen duten lege eta azturen inguruko Araudia, 1907ko Hagako 4. Konbentzioaren Eranskina, giza eskubideen agiria eta nazioarteko ohiturazko zuzenbidea, oro har). Aberriatzeko eskubidea pertsonari aitortzen zaio, norberaren izenean, ez pertsona hori atxikita duen agintaritzari. Aberriatzearekin bi obligazio loturik daude: batetik, agintaritzak pertsona hautagaiak (militar nahiz zibilak) askatu behar ditu eta, bestetik, jatorriko herrialdeak bertako pertsonen harrera egin behar die.

Asiloa:

Herrialde batek errefuxiatutzat hartzen dituen pertsona atzeritarrei ematen dien babesa. Pertsona bati asilo eskubidea aitortzeak inplikatzeko du,

era berean, estatu horrek herrialdean bizitzeko eta lan egiteko beharrezkoak diren dokumentazioa eta baimenak ematea.

Beharturiko aberriatzea:

Errefuxiatuak jatorriko herrialdera itzultzea, harrera-herrialdeak sustatuta errefuxiatuentzat aberriatzea beste aukerarik ez dagoela iriztean. Aberriatzea eskubide pertsonala denez (kanporatze edo deportazioa ez bezalakoa, hauek jatorriz estatuaren subiranotasunarekin lotuak baitaude), ez naziotasuneko estatuak, ez behin-behineko egonaldiak, ez errefuxiatuen gainean jurisdikzioa egikaritzen duenak abia dezakete aberriatze prozesua pertsona hautagaiaren borondatez kontra, honakoa errefuxiatua edo gerrako gatibua denean. Egungo nazioarteko zuzenbidearen arabera, aberriatzeari uko egiten dioten errefuxiatua edo gerrako gatibuak (beren herrialdean beldurrez bizitzeko motiborik dutenean, batik bat), babestuak izan behar dira eta, ahal dela, behin-behineko edo behin betiko asiloaz onuradun izan behar dira.

Bide legezkoak eta

seguruak: Gatazka armatu, jazarpena, pobrezia eta antzeko arrazoiengatik, beren herrialdetik ihes egitea beste aukerarik ez duten pertsonen eskubideak babesteko baliatzen dira lanabes eta figura juridiko hauek. Hauen artean azpimarratzekoak dira birkokapena, babes subsidiarioa eta familia-bateratzea.

Birkokapena.

Pertsona errefuxiatuak babesteko lanabesa. Pertsona bat birkokatzen dela esaten da, bere jatorriko herrialdea utzirik, beste batek —lehenak— harrera egiten diotenean. Birkokapena existitzearen arrazoia soila da: batzuetan, lehendabiziko harrera-herrialdeak errefuxiatuaren segurantzia edo bizia bermatzerik ez duelako, epe batean pertsona errefuxiatu askoren etorrerari aurre egiterik ez duelako edo hirugarren herrialde batek (errefuxiatua finkatuko den horrek) errefuxiatuaren txertatze soziala gertatzeko aukera hobea eskaintzen duelako. Pertsona errefuxiatu batzuentzat (haurrak, sexu eraso nozitzen duten emakumeak, desgaitasunik

¹ Iturriak:

Amnesty International: www.es.amnesty.org/en-que-estamos/campanas/yoacojo/glosario-de-terminos

Migrazioei buruzko Nazioarteko Antolakundea (OIM), oinarritzko glosarioa: publications.iom.int/system/files/pdf/imL7_sp.pdf

duten pertsonak, etab.) birkokapena salba-bidea izan daiteke.

Bizileku-baimena:

Estatu bateko agintari eskudunek pertsona atzerritar bati emaniko legezko agiria; bertan adierazten da atzerritar horrek estatu horretan bizitzeko eskubidea duela.

Borondatezko aberriratzea:

Itzultzeko asmoa askatasunez adierazita, baldintza jakin batzuk betetzen dituzten pertsonak jatorriko herrialdera itzultzea.

Emigratzea:

Estatu batetik irtetea, beste batean kokatzeko asmoz. Giza eskubideen nazioarteko arauak gizaki guztiei aitortzen diete zeinahi herrialdetatik (baita bere herrialdetik ere) irteteko eskubidea. Estatuak gorabehera jakin batzuetan bakarrik ezar diezazkioke baldintza edo murrizketak eskubide horri. Herrialdetik irteteko debekapenak, normalean, agindu judizialen ondorio izaten dira.

Errefuxiatu eremua (edo iheslari-eremua):

Horrelakoak sortzen dira, etxea utzi behar izan duten eta orain bizitza berregiteko moduko leku egokiaren bila dabilen pertsona talde bati epe jakin batean babesa emateko. Errefuxiatu eremuko biztanleek lo egiteko tokia ez ezik, elikagaiak eta osasun artapena ere behar dute. Errefuxiatu eremura

iristen diren iheslariak era askotako premiak izaten dituzte. Batzuetan, horien egoera berehala konpontzen bada ere, beste askotan eremu horretan geratu behar izaten dira urtetan. Adibidez, Albanian Kosovoko errefuxiatuek eremuan hiru hilabete bakarrik eman zituzten, baina Somaliakoak Kenian bizi dira 1991 urteaz geroztik. Denbora tarte luze honetan benetako komunitatea osatu dute, berariazko plangintza eratu behar duen hiri baten premiekin.

Familia-bateratzea:

Lanabes juridiko honi esker, bere herrialdetik ihes egin behar izan zuen familia zatikatuari harrera-herrialdean berriro elkartzeko aukera ematen dio. Neurri horrek berriro osaturiko familiaren bizi kalitatea eta egoera sozial eta ekonomikoa hobetzeko aukera ematen du

FAO:

Elikadura eta Nekazaritzarako Nazio Batuen Erakundea, 1945ean sortua, Nazio Batuen organismo espezializaturik handienetako bat da. Erakunde honen helburu behinena, elikatze-segurtasuna finkatua izango duen mundua erdiestea da, nutrizio mailak altxatuta, nekazaritza-ekoizpena hobetuta, landa-populazioaren bizi-baldintzak egokituta eta munduko ekonomiaren zabalkundea lagunduta.

Genevako 1951ko Konbentzioa, Errefuxiatuen Estatutuaz eta New Yorkeko 1967ko Protokolo Gehigarria:

Lege-oinarri horiek, onetsiak izan zirenetik, planeta osoan errefuxiatutako milioika pertsonari babesa ematea bideratu dute. Bi dokumentu horiek finkatzen dute zer den pertsona errefuxiatua eta, era berean, babes eta artapen-mekanismoak eta sinatzen duten estatuak bermatu behar dituzten eskubideak.

Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala (GEAU):

Parisen, 1948ko abenduaren 10ean, Nazio Batuen Biltzar Nagusiak, 217 A (III) Ebazpenean onetsitako adierazpen-agiria. Bere 30 artikuluetan, oinarritzotzat jotzen diren giza eskubideak jasotzen ditu, San Franciscoko Karta (1945eko ekainaren 26) abiapuntu hartuta. Giza eskubideak gizaki guzti-guztiek zor zaizkie inolako bereizketarik gabe, naziotasun, bizileku, sexu, jatorri nazional edo etniko, kolore, erlijio, hizkuntza edo beste zeinahi aitzakiarengatik. Den-denok ditugu giza eskubide berberak, inongo diskriminaziorik gabe. Eskubide horiek elkarrekin lotutakoak, elkarren mendekoak eta zatiezinak dira.

Iheslariantzako Nazio Batuen Goi Komisarioaren Bulegoa (INBGK, UNHCR edo ACNUR):

1950eko abenduaren 14an sortu zuen Nazio Batuen

Biltzar Nagusiak. Mundu osoan, errefuxiatu eta aberrigabeak babestu eta beraien arazoak konpontzeko nazioarteko ekintza zuzendu eta koordinatzeko agindua du. Pertsona guztiek berea ez den estatu batean ere asiloa bilatu eta babesa aurkitzeko eskubidea gauzatu ahal izan dezaten bermatzeko dihardu lanean erakunde honek. Horrez gainera, errefuxiatuentzat konponbide iraunkorrak eratzen ditu, hala nola borondatezko aberriratzea duintasun eta segurtasunez, dagokion tokian integratzea edo hirugarrengo herrialde batean birkokatzea.

Immigrazioa:

Prozesu horretan, nazio edo estatu horretakoak ez diren pertsonak herrialde batean sartzen dira, bertan integratzeko asmoz.

Lan (egiteko) baimena:

Estatu bateko agintari eskudunek pertsona atzerritar bati emaniko legezko agiria, migratzaileak estatu horretan lan egiteko beharrezkoa duena.

Migrazioa:

Populazioaren mugimendua, beste estatu bateko edo estatu barneko beste lurralde baterantz; migrazioan pertsonen mugimendu guztiak sartzen dira, tamaina, osaketa edo kausak zeinahi direla ere. Halakotzat jotzen dira errefuxiatuen, lekuz aldatutako pertsonen, deserrotu edo arrotz tutakoen eta migratzaile ekonomikoen migrazioak.

Pertsona asilo-eskatzailea:

Pertsona horrek beste herrialde batean errefuxiatu izaera aitortzeko eskatzen du eta, eskaera gauzatu bitartean, zain dago.

Pertsona desplazatua:

Pertsona errefuxiatuak bezala, pertsona desplazatuak etxea utzi behar izan du, bizia arriskuan zuelako. Kasu honetan, ordea, desplazatuak ez du mugarik gainditu eta bere herrialdean bertan bizileku seguruaren bila dabil.

Pertsona errefuxiatua:

Arraza, erlijio, nazionalitate, iritzi politiko edo bestelako arrazoiengatik jazarpena nozitzearen beldur, bere herrialdetik irteten behar izan duen pertsona. Definizio honetan sartzen dira gatazka armatuetatik edo biolentzia orokorreko egoeretatik ihesi doazen pertsonak ere. Errefuxiatu izaera eskuratzeak hurrengo kontuak inplikatzeko ditu: bizitzeko baimena, nortasun eta bidaia agiriak eta lan egiteko baimena izatea.

